

Dış Ticaret ve Gümrük Kılavuzu

Ekim 2004

PricewaterhouseCoopers (www.pwc.com) kamu kurumlarına ve özel kuruluşlara endüstri odaklı denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. 139 ülkede 120,000'den fazla çalışanın fikirlerinin, deneyimlerinin ve çözümlerinin birleşmesi ile kamu güveninin oluşmasına ve müşterilerinin işlerine değer katmasına yardımcı olur.

Firma bağımsız denetim, vergi ve mali hukuk danışmanlığı, kurumsal finans ve mali danışmanlık, risk yönetimi, muhasebe ve mali işler yönetimi, insan kaynakları ve eğitim alanlarında çok kapsamlı bir hizmet yelpazesini, büyüme ve performans etkinliği için stratejik çözümler arayışındaki müşterilerinin kullanımına sunmaktadır.

PricewaterhouseCoopers 1981 yılından beri faaliyet gösterdiği Türkiye'de, İstanbul'da iki, Ankara'da ve İzmir'de birer ofis olmak üzere toplam 4 ofiste 17 ortak ve 650 kişiyi aşkın profesyonel kadrosu ile hizmet vermektedir.

Türkiye

Dış Ticaret ve Gümrük Kılavuzu

Bu kitapçık, dış ticaret ve gümrük işlemlerini gerçekleştiren firmalara yardımcı olmak amacıyla PricewaterhouseCoopers, Türkiye tarafından hazırlanmıştır. Kitapçığın hazırlanmasındaki amaç Türkiye’de dış ticaret ve gümrük uygulamaları açısından sağlanabilecek vergi avantajları konusunda bilgi vermektir. Kitapçık Eylül 2004 itibarıyla mevcut bulunan dış ticaret-gümrük mevzuatını ve vergi mevzuatını ve uygulamalarını göstermektedir.

Bu kitapçık açıklayıcı bir rehber olması amacıyla hazırlanmıştır. Okuyucuların karar vermeden önce profesyonel kişilerden görüş almaları gerekmektedir.

Ayrıntılı bilgi için, lütfen PricewaterhouseCoopers Türkiye ofisi ile irtibata geçiniz. (Ek bölümünde irtibat ile ilgili ayrıntıları bulabilirsiniz.)

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	4
2. GENELBİLGİ	5
2.1 Kimler İhracatçı olabilir?	5
2.2 Kimler İthalatçı olabilir?	5
2.3 İthal Anında Tahsil edilen Vergi ve Fonlar	5
2.4 Cezalar	6
2.5 Muafiyetler	7
2.6 Dolaşım Sertifikaları ve Serbest Ticaret Antlaşmaları (STA)	9
3. GÜMRÜK İDARESİNDEN BİLGİ TALEBİ	11
3.1 Bağlayıcı Tarife Bilgisi (BTB)	11
3.2 Bağlayıcı Menşe Bilgisi	11
4. TÜRK GÜMRÜK TARİFESİ	12
5. EŞYANIN MENŞEİ	13
6. GÜMRÜK KIYMETİ	14
6.1 Royalty ve Lisans	16
7. BEYAN	17
8. FİKRİ VE SINAİ MÜLKİYET HAKLARI	18
9. SERBEST DOLAŞIM REJİMİ (İTHALAT)	19
10. GÜMRÜK PLANLAMAARAÇLARI (EKONOMİK ETKİLİ GÜMRÜK REJİMLERİ)	20
10.1 Antrepo Rejimi	20
10.2 Dahilde İşleme Rejimi	21
10.3 Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi	21
10.4 Geçici İthalat	22
10.5 Hariçte İşleme Rejimi	23
11. İHRACAT REJİMİ	25
12. SERBEST BÖLGELER	27

1. GİRİŞ

1980'lerden sonraki hızlı ekonomik değişim ile Türkiye'nin Dış Ticaret hacmi büyük ölçüde artmıştır.

Türkiye, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ve Dünya Gümrük Örgütü (WCO) üyesi bir ülke statüsündedir.

Türkiye 1996 yılı başında uygulamaya koyduğu, Avrupa Birliği (AB) ile yapmış olduğu Gümrük Birliği (GB) Antlaşması çerçevesinde dış ticaret ve özellikle gümrük mevzuatını Avrupa Topluluğuna benzer bir şekilde yenilemiştir.

AB ile imzalanan GB antlaşması uyarınca, tarım ve işlenmiş tarım ürünlerindeki tarım payları hariç olmak üzere, AB ülkeleri ile Türkiye arasında yapılan ticaret, eşyaların serbest dolaşımında olduğunu kanıtlayan geçerli bir A.TR dolaşım sertifikası ile yapılması durumunda ithal eşyası Gümrük Vergilerinden muaftır.

Türkiye ticaretini AB ile uyumlu hale getirebilmek için AB'nin ticaret ortağı bir çok ülkeyle Serbest Ticaret Antlaşmaları (STA) imzalamıştır.

AB ile mevzuat uyumu çalışmaları çerçevesinde Türkiye güncel olmayan gümrük kanununu yenilemiş ve yeni çıkarılan 4458 sayılı Gümrük Kanunu AB gümrük koduna büyük ölçüde uyumludur.

4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ise genel olarak kaçakçılık olaylarıyla ilgilidir.

4458 sayılı yeni Gümrük Kanunu, Türk Gümrük Bölgesini Türkiye Cumhuriyeti toprakları olarak tanımlamıştır. Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahası gümrük bölgesine dahildir. Bu Kanunda geçen Türkiye Gümrük Bölgesi ve Gümrük Bölgesi kavramları Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesini ifade eder.

Yeni gümrük kanunu AB'de uzun süredir uygulanan ekonomik etkili gümrük rejimlerini Türk mevzuatına kazandırmıştır.

Dış Ticaret Müsteşarlığı ithalat ve ihracat işlemlerini düzenlemekten, Gümrük Müsteşarlığı ise gümrük uygulamalarından sorumludur.

Türkiye'de 18 adet gümrük ve muhafaza başmüdürlüğü ve bağlı bir çok gümrük müdürlüğü bulunmaktadır. Ancak bunların tamamından bütün gümrük işlemlerini gerçekleştirmek mümkün değildir. Bu nedenle özellikle petrokimya, tekstil, gıda ve otomotiv ürünlerinin ithal ve ihracında bu hususa dikkat etmek yerinde olacaktır.

2. GENEL BİLGİ

2.1 Kimler İhracatçı olabilir?

İhracat Yönetmeliği'nde ihraç edeceği mala göre ilgili ihracatçı birliğine üye olan, gerçek usulde vergiye tabi (tek vergi numarası sahibi) gerçek ve tüzel kişi tacirler, Esnaf ve Sanatkar Odalarına kayıtlı olup üretim faaliyetiyle iştiğal eden esnaf ve sanatkarlar ile joint-venture ve konsorsiyumların ihracatçı olarak ifade edileceği belirtilmiştir.

2.2 Kimler İthalatçı olabilir?

İthalat Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ve istisnalar haricinde, Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca vergi numarası verilen her gerçek ve tüzel kişi ile tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat hükümlerine istinaden hukuki tasarruf yapma yetkisi tanınan kişi ortaklıkları ithalat işlemlerini yürütebilir.

2.3 İthal Anında Tahsil edilen Vergi ve Fonlar

Gümrük Vergileri, Katma Değer Vergisi (KDV) ve Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) (bazı eşyalar hariç olmak üzere) ve diğer ithalat vergileri ithalat anında tahsil edilir. Özel durumlardan dolayı tahsil edilmeyen vergiler ise teminata bağlanır.

Eşyanın vergi oranı geçerli olan Gümrük Tarife Pozisyonu uyarınca yürürlükte bulunan İthalat Rejim Kararında belirlenen orandır. Gümrük Vergileri eşyanın cinsine ve menşe ülkesine bağlı olarak değişir.

Damping ve anti-damping vergileri de ithalat anında tahsil edilir.

Aynı zamanda vadeli ithalatlarda (mal mukabili, vadeli akreditif ve kabul kredili) %3 oranında Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) tahsil edilmektedir. Bu oran şu an %3 olmakla beraber zaman içerisinde değişimlere uğrayabilmektedir.

Eğer mükellef normal saatler dışında ihracat veya ithalat işlemlerini yaptırmak isterse gümrük idaresine fazla mesai ücreti ödeme durumundadır.

4458 sayılı gümrük kanunu uyarınca ithalatta gümrük yükümlülüğü;

- İthalat vergilerine tabi eşyanın serbest dolaşıma girmesi,
- İthalat vergilerine tabi eşyanın ithalat vergilerinden kısmi muafiyet suretiyle geçici ithali halinde,

doğar.

Gümrük yükümlülüğü, gümrük beyannamesinin tescil tarihinde başlar.

Serbest Dolaşıma girişte gümrük sorumlusu, beyan sahibidir. Dolaylı temsil durumunda, hesabına gümrük beyanında bulunulan kişi de yükümlüdür.

Gümrük İdaresi geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi gibi gümrük verilerinin ithalat anında ödenmediği durumlarda gümrük idaresi ithal anında ödenmesi gereken vergileri teminat altına alır.

Teminat çeşitleri:

- Nakit
- Hazine Bonosu
- Banka Teminat Mektubu
- Döviz

olabilir.

AB ülkeleri ile yapılan ticarete belirli ürünler dışında Gümrük Vergisi bulunmamaktadır. Ancak bu uygulamadan faydalanabilmek için eşyaların geçerli bir A.TR dolaşım sertifikasıyla birlikte ithal veya ihraç edilmesi gerekmektedir.

Serbest Ticaret Antlaşması bulunan ülkelerle yapılan ticarete ise ilgili antlaşmaya uygun olarak düzenlenecek EUR.1 sertifikası bulunması durumunda tercihli ticaretten faydalanılabilir.

Türkiye bazı ürünler haricinde (özellikle tarım ürünleri haricinde) üçüncü ülkelere AB'nin Ortak Gümrük Tarifesini (OGT) uygulamaktadır.

KDV oranları ise iç piyasada uygulananlarla aynı olup, yüzde 1, 8 ve 18 oranlarında ithal eşyasının cinsine göre belirlenmektedir.

2.4 Cezalar

Gümrükte cezalar, cezanın uygulanmasını gerektiren duruma göre farklılık göstermektedir.

Eğer eşyaya uygulanan tarife, kıymet ve ağırlık (miktar) gibi durumlarda beyanla muayene arasında %5'i aşan bir fark tespit edilirse gümrük vergileri ve bunların 3 katı kadar da ceza tahsil edilir.

Ancak bu cezadan üçte bir oranında indirim yaptırılması bazı koşullarla mümkündür.

2.5 Muafiyetler

Gümrük Kanunu uyarınca bazı durumlarda gümrük vergisinden muafiyet söz konusudur.

1. Cumhurbaşkanının zat ve ikametgahı için gelen eşya,
2. Mütakabiliyet esasına göre ithal edilen diplomatik eşya,
3.
 - a) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ihtiyaçları için gümrük beyannamesi bu kuruluşlar adına düzenlenmiş olmak kaydıyla, yurt dışından tedarik olunan her türlü harp silah, araç, gereç, teçhizat, makine, cihaz ve sistemleri ile bunların yapım, bakım ve onarımlarında kullanılacak yedek parçalar, akaryakıt ve yağlar, hammadde, malzeme ve harp ganimetleri,
 - b) Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ihtiyacı için bedelsiz olarak dış kaynaklardan alınan her türlü yardım malzemesi,
 - c) Emniyet Genel Müdürlüğü ile Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü tarafından emniyet ve gümrük muhafaza hizmetleri ihtiyacı için dış memleketlerden mubayaa ve ithal olunacak (a) bendinde yazılı araç, gereç ve silahlar ile bunların teferruatı,
4. Değeri 100 EURO'yu geçmeyen eşya,
5. Gerçek kişiler tarafından ithal edilen kullanılmış şahsi eşyadan;
 - a) Kanuni ikametgahlarını Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden gerçek kişilere ait alındığı tarihte üç yaşından büyük olmayan kullanılmış motorlu veya motorsuz özel kara nakil vasıtaları,
 - b) Kanuni ikametgahlarını Türkiye Gümrük Bölgesine nakleden gerçek kişilere ait her türlü kullanılmış ev eşyası,
 - c) İkametgahı Türkiye'de olan bir Türk ile evlenerek veya evlenmek üzere Türkiye'ye gelen kişilere ait çeyiz eşyası,
 - d) Miras yoluyla intikal eden kişisel eşya,
 - e) Türkiye'ye öğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilere ilişkin eğitimle ilgili malzemeler ve eğitimle ilgili diğer ev eşyaları,
 - f) Türkiye Gümrük Bölgesinden geçici olarak çıkan gerçek kişilerin geri getirdiği kullanılmış ev eşyası,
6. Gerçek kişilerce ithal edilen diğer eşyadan;
 - a) Değeri 300 EURO'yu geçmemek üzere gerçek bir kişiden diğerine gönderilen veya yolcular tarafından ithal edilen hediyelik eşya,

- b) Şeref nişanları veya ödülleri,
- c) Uluslararası ilişkiler çerçevesinde alınan hediyeler,

7. Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu yararına çalışan dernekler ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar tarafından ticari gaye güdülmemek ve kuruluş amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere ithal edilen eşyadan;

- a) Eğitim, bilim ve kültürel amaçlı eşya ile bilimsel alet ve cihazlar,
- b) Tıbbi teşhis, tedavi ve araştırma yapılmasına mahsus alet ve cihazlar,
- c) Bilimsel araştırma amacına yönelik hayvanlar ile biyolojik veya kimyasal maddeler,
- d) İnsan kaynaklı tedavi edici maddeler ile kan gruplama ve doku tipi ayırma belirteçleri,
- e) İlaç özelliği olan ürünlerin kalite kontrolü amacına yönelik maddeler,

8. Bir ticari faaliyetin yürütülmesi ile bağlantılı ithalat;

- a) İşyeri nakli suretiyle ithal edilen sermaye malları ve diğer malzemeler,
- b) Türkiye Gümrük Bölgesinde faaliyette bulunan çiftçilerin, komşu ülkedeki mülklerinden elde ettikleri ürünler,
- c) Komşu ülkelerdeki çiftçiler tarafından Türkiye Gümrük Bölgesindeki mülklerinde kullanılmak üzere getirilen, toprak ve ekinlerin işlenmesi amacına yönelik tohum, gübre ve diğer ürünler,
- d) Ticari mahiyet arz etmeyen numuneler,
 - i- Önemli değeri olmayan numunelik eşya ve modeller,
 - ii- Basılı reklamcılık dokümanları ve reklamcılık amacına yönelik malzemeler,
 - iii- Bir ticari fuarda veya benzeri bir faaliyette kullanılan veya tüketilen ürünler,
- e) İnceleme, analiz veya test amaçlı olarak ithal edilen eşya,

9. Ulaştırımcılıkta kullanılan eşya;

- a) Taşıma sırasında eşyanın istifi ve korunması için yardımcı maddeler,
- b) Canlı hayvanların nakli sırasında kullanılan kuru ot, yem ve yiyecek maddeleri ile ilaçları,
- c) Ulaşım araçları ile özel konteynerlerde mevcut bulunan akaryakıt ve madeni yağları,
- d) Deniz ve hava ulaşım araçlarına ait donatım ve işletme malzemesi,

10. Bilgi materyali ithalatı;

- a) Yayın hakları veya endüstriyel ve ticari patent haklarını koruyan örgütlere gönderilen eşya,
- b) Turistik reklamcılık malzemeleri,
- c) Ticari değeri olmayan çeşitli belge ve eşya,

11. Cenaze ve cenaze ile ilgili eşyanın ithali;

- a) Savaş kurbanları anıtları ile mezarlıkların yapımı, bakımı ve süslenmesi amacına yönelik eşya,
- b) Tabutlar, cenaze kül kapları ve süsleme niteliği olan cenaze levazımatı,

12. Diğer eşya;

- a) Malûl ve sakatların kullanımına mahsus eşya,
- b) Doğal afetlerden zarar görenlere gönderilen eşya,
- c) Türkiye’de düzenlenen uluslararası spor müsabakalarında kullanılmak üzere getirilen eczacılık ürünleri,

Yukarıda belirtilen durumların çoğunda KDV muafiyeti de söz konusudur.

Aynı zamanda eğer eşyalar transit halindeyse veya gümrük antreposunda veya geçici depolama yerinde ise yine gümrük vergisi ve KDV muafiyeti söz konusudur.

2.6 Dolaşım Sertifikaları ve Serbest Ticaret Antlaşmaları (STA)

İki farklı dolaşım sertifikası mevcuttur:

Bunlardan ilki Avrupa Topluluğu ile Türkiye arasında kullanılmakta olan A.TR dolaşım sertifikasıdır. Bu sertifikanın ana işlevi eşyanın AB veya Türkiye’de serbest dolaşımında olduğunu kanıtlamaktır.

Diğer dolaşım sertifikası ise EUR.1 menşe ve dolaşım sertifikasıdır. Bu sertifika Türkiye’nin STA bulunan ülkelerle yaptığı ticarete kullanılmaktadır.

Tercihli tarifelerden yararlanabilmek için eşya dolaşım sertifikaları ile birlikte hareket etmelidir.

Aşağıda AB ülkelerinin listesi ve Türkiye’nin STA imzaladığı ve imzalama aşamasında olduğu ülkelerin listesi mevcuttur.

Avrupa Birliği Ülkeleri:

1- İngiltere	10- Avusturya	19- Letonya
2- Almanya	11- Belçika	20- Litvanya
3- Fransa	12- İsveç	21- Malta
4- İtalya	13- Finlandiya	22- Polonya
5- Hollanda	14- İrlanda	23- Slovakya
6- Danimarka	15- Luksemburg	24- Slovenya
7- İspanya	16- Çek Cumhuriyeti	25- Kıbrıs - Rum Cumhuriyeti
8- Portekiz	17- Estonya	
9- Yunanistan	18- Macaristan	

Türkiye bugüne kadar 15 Serbest Ticaret Antlaşması imzaladı ve 5 tane Antlaşma da müzakere sürecinde, 2 tanesi de hazırlık aşamasındadır.

STA imzalanan ülkeler:

- 1- EFTA Ülkeleri
 - İzlanda
 - Lichenstein
 - Norveç
 - İsviçre
- 2- İsrail
- 3- Romanya
- 4- Bulgaristan
- 5- Makedonya
- 6- Hırvatistan
- 7- Bosna ve Hersek
- 8- Fas

Müzakere süreci:

- 1- Tunus
- 2- Mısır
- 3- Filistin
- 4- Fareo Adaları

Hazırlık Süreci:

- 1- Malta
- 2- Ürdün

3. GÜMRÜK İDARESİNDEN BİLGİ TALEBİ

4458 sayılı Gümrük Kanununun 8'inci maddesi uyarınca mükellefler fiilen tasarlanan bir ithalat veya ihracat işlemleri için gümrük idaresinden bilgi talebinde bulunabilirler.

Gümrük idaresinden talep edilen ana 2 bilgi türü aşağıdadır:

3.1 Bağlayıcı Tarife Bilgisi (BTB)

Bağlayıcı Tarife Bilgisi Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından verilmektedir. BTB, Türkiye gibi, değişik gümrük idarelerinde farklı uygulamaların süre gelebileceği bir ülke için çok faydalı bir planlama aracıdır.

Bu kapsamda ithalatçı, ithal anında yaşayacağı güçlükleri, gerekli belge ve izinleri, ödeyeceği vergi ve KDVoranlarını çok önceden öğrenerek gerekli tedbirleri alabilir. BTB sahibi mükellef, her ithalat işleminde yeniden Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu belirlemekten kurtulmuş olur ve farklı zamanlarda yapılan ithalat işlemlerinde gümrük idaresine ithal eşyasını aynı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonundan beyan edebilir ve yapılabilecek hatalar da minimuma indirilmiş olur.

BTB alabilmek için Gümrükler Başmüdürlükleri vasıtasıyla müracaat edilir ve BTB Gümrükler Genel Müdürlüğü tarafından verilir.

AB ülkelerinde verilen BTB'ler henüz Türkiye'de geçerli olmamasına karşın, genel olarak tevsik edici belge olmaktadır.

BTB 6 yıl boyunca geçerlidir.

3.2 Bağlayıcı Menşe Bilgisi

Bağlayıcı Menşe Bilgisi 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile Türk mevzuatına girmiş, ancak AB ülkelerinde uzun süredir uygulanan bir mekanizmadır.

Özellikle Türkiye'nin imzaladığı Serbest Ticaret Antlaşmalarının sayısı arttıkça Bağlayıcı Menşe Bilgisi daha da önem kazanmaktadır.

Bağlayıcı Menşe Bilgisi henüz Gümrükler Genel Müdürlüğüne verilmemekte olup uygulaması kısa sürede başlayacaktır.

Bağlayıcı Menşe Bilgisi 3 yıl boyunca geçerlidir.

4. TÜRK GÜMRÜK TARİFESİ

Gümrük Vergileri, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihte yürürlükte olan gümrük tarifesine göre hesaplanır. İthalat rejimi ile Dış Ticarete Standardizasyon önlemleri tespit edilen Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonuna göre uygulanır.

Tarife cetveli, Harmonize Sistem sınıflandırılma sistemi esas alınarak hazırlanmıştır. Tarife cetveli 12 haneli rakamlardan oluşmaktadır. Bunlardan ilk 8 hane tamamen AB ülkelerinde uygulanan sistem olup diğer rakamlar rejim tespiti ve istatistiki bilgi toplama amacıyla olarak Türkiye tarafından eklenmiştir.

Sınıflandırma açısından AB ülkeleri ile Türkiye arasında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. AB ülkelerinde doğru olarak sınıflandırılan eşya, Türkiye’de de aynı şekilde sınıflandırılmalıdır.

Uygulanan vergiler ve dış ticaret önlemleri, gümrüğe beyan edilen Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonuna göre uygulandığından, beyan esnasında dikkatli davranılmalıdır.

Gümrük İdaresi eşyayı kimyevi tahlile tabi tutabilir. Gümrük Yönetmeliğinin 28 Numaralı ekinde yer alan eşya ithal anında kimyevi tahlile tabidir.

Gümrük İdaresi gümrük laboratuvarlarının yeterli olmaması durumunda eşyayı başka bir kurum veya üniversite laboratuvarına analiz için gönderebilir.

Bu durumda tahlil masrafları ithalatçı firma tarafından ödenir.

5. EŞYANIN MENŞEİ

Gümrük Kanununun 17 ila 22'nci maddelerinde tercihli ve tercihsiz menşe tanımlanmıştır.

Gümrük Kanununun ilgili maddelerinde eşyanın nasıl menşe kazanacağı tanımlanmıştır.

Eşyanın tercihli menőeden faydalanabilmesi ise daha kompleks bir prosedürdür.

Menşe őahadetnamelerinde aőaőıda yazılı bilgilerin bulunması zorunludur.

- a) Eşyayı gönderenin adı, soyadı ve adresi,
- b) Türkiye'deki alıcısının adı, soyadı ve adresi,
- c) Kapların marka, numara ve sayıları,
- d) Eşyanın cinsi, nev'i, daralı ve saf ağırlıkları ile kıymeti ve yollama şekli,
- e) őahadetnameyi veren makamın tasdik őerhi, (tarih, imza ile mühürü veya kaőesi)
- f) Menşe őahadetnamesi eşyanın o memlekette gördüğü değişiklik ve işlemlerden ötürü o memleket menőeli addedilerek verilmiş ise bu husustaki etraflı açıklamalar.

İhracatçı menşe őahadetnamesini ithal tarihinden itibaren altı ay içinde bildirebilir.

6. GÜMRÜK KIYMETİ

Eşyanın kıymeti Gümrük idaresi açısından en önemli hususlardan bir tanesidir. Gümrük vergileri ve KDV için temel teşkil eden gümrük kıymetinin nasıl hesaplanacağı 4458 sayılı Kanunda açıklanmıştır. Gümrük Kıymeti'nin tespit edilme metodları GATT (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması)'ın 7. maddesinde belirlenen metodlarla paralellik göstermektedir.

Bu metodlar:

- Satış bedeli yöntemi
- Aynı eşya satış bedeli yöntemi
- Benzer eşya satış bedeli yöntemi
- İndirgeme yöntemi
- Hesaplanmış kıymet yöntemi
- Son yönetim

Gümrük Kıymeti 4458 sayılı Gümrük Kanununun 24. ve 25. maddelerine göre belirlenir. Bunlara göre; ithal eşyasının gümrük kıymeti, eşyanın satış bedelidir.

Gümrük Kanununun 27'nci maddesi uyarınca ise aşağıdaki unsurlar Gümrük Kıymetine dahil edilir:

- a) Aşağıdaki unsurların eşyanın fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına dahil edilmemiş, ancak alıcı tarafından üstlenilen bölümü;
 - i) Satın alma komisyonları dışındaki komisyonlar ve tellâliye,
 - ii) Gümrük işlemleri sırasında söz konusu eşya ile tek eşya muamelesi gören kapların maliyeti,
 - iii) İşçilik ve malzeme giderleri dahil ambalaj bedeli;
- b) İthal eşyasının üretiminde ve ihraç amacıyla satışında kullanılmak üzere, alıcı tarafından doğrudan veya dolaylı olarak, bedelsiz veya düşük bedelle sağlanan, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata dahil edilmemiş olan aşağıda sayılan mal ve hizmetlerin kıymetinden verilecek uygun miktardaki pay;
 - i) İthal eşyasına katılan malzeme, aksam, parça ve benzerleri,
 - ii) İthal eşyasının üretimi sırasında kullanılan araç, gereç, kalıp ve benzeri aletler,
 - iii) İthal eşyasının üretimi sırasında tüketilen maddeler,
 - iv) İthal eşyasının üretimi için gereken ve ithal ülkesi dışında gerçekleştirilen mühendislik, geliştirme, sanat ve çizim çalışmaları, plan ve taslak hazırlama hizmetleri;
- c) Kıymeti belirlenecek eşyanın satış koşulu gereği, alıcının doğrudan veya dolaylı olarak ödemesi gereken, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata dahil edilmemiş olan royalti ve lisans ücretleri;

d) İthal eşyasının tekrar satışı veya diğer herhangi bir şekilde elden çıkartılması ya da kullanımını sonucu doğan hâsılanın, doğrudan veya dolaylı olarak satıcıya intikal eden kısmı;

e) İthal eşyası için Türkiye'deki giriş liman veya yerine kadar yapılan nakliye ve sigorta giderleri.

Bu bölümde geçen satın alma komisyonları ifadesinden; ithalatçının temsilcisine kıymeti belirlenecek eşyanın satın alınmasında yurtdışında verdiği temsil hizmeti karşılığında ödediği ücret anlaşılır.

İthal eşyasının gümrük kıymetinin belirlenmesi sırasında;

a) Türkiye'de çoğaltılması hakkı için yapılan ödemeler ,

b) Türkiye'ye ihraç amacıyla satışında bir satış koşulu olmaması kaydıyla, dağıtım veya tekrar satış hakları için alıcının yaptığı ödemeler,

yukarıdaki (c) bendi kapsamında değerlendirilmez ve fiilen ödenen veya ödenecek fiyata ilave edilmez.

İthal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatından ayırdedilebilmeleri koşuluyla aşağıdaki giderler gümrük kıymetine dahil edilmez:

a) Eşyanın, Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi ile Türkiye'nin anlaşmalarla dahil olduğu gümrük birliği gümrük bölgelerine giriş yerine varışından sonra yapılan nakliye ve sigorta giderleri,

b) Sınai tesis, makina veya teçhizat gibi, ithal eşyası için yapılan inşa, kurma, montaj, bakım veya teknik yardıma ilişkin giderler,

c) İthal eşyasının satışıyla ilgili olarak bir finansman anlaşması uyarınca alıcı tarafından üstlenilen faiz giderleri;

d) İthal eşyasının Türkiye'de çoğaltılması hakkı için yapılan ödemeler;

e) Satın alma komisyonları;

f) Eşyanın ithali veya satışı nedeniyle Türkiye'de ödenecek ithalat vergileri.

(c) bendinde belirtilen hallerde, finansmanın satıcı veya bir başka kişi tarafından sağlanmış olmasına bakılmaz. Ancak, finansman anlaşmasının yazılı olarak yapılmış olması ve gerektiğinde alıcının;

- Eşyanın, fiilen ödenen veya ödenecek fiyat olarak beyan edilen fiyattan satıldığını,
- Söz konusu faiz oranının, finansmanın sağlandığı ülkede o tarihte bu tür bir işlem için geçerli olan faiz oranı seviyesini aşmadığını,

kanıtlaması şarttır.

6.1 Royalty ve Lisans

Royalty ve Lisans ücretleri gümrük kıymetinin belirlenmesinde en karmaşık olan hususlardan biridir.

Gümrük Kanununun 27'nci maddesinin 5 inci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, ithal eşyasının gümrük kıymeti satış bedeli yöntemine göre belirlenirken, royalty veya lisans ücreti ödemeleri fiilen ödenen veya ödenecek fiyata aşağıdaki koşullarla ilave edilir.

- 1) Ödeme kıymeti belirlenecek eşya ile ilgili olmalıdır.
- 2) Ödeme bu eşyanın satış koşulu olarak yapılmalıdır.

Bir markanın kullanılmasına ilişkin bir royalty veya lisans hakkı, ithal edilen eşya için fiilen ödenen veya ödenecek fiyata sadece aşağıdaki durumlarda ilave edilir.

- 1) Royalty veya lisans ücreti, aynı durumda yeniden satılan veya ithal edildikten sonra sadece küçük değişikliklerden geçen eşyaya ilişkin ise,
- 2) Eşya, ithalattan önce veya sonra yapıştırılan ve royalty veya lisans ücretinin ödendiği marka altında pazarlanıyorsa,
- 3) Alıcı, bu tür eşyayı satıcı ile ilişkisi olmayan diğer satıcılardan temin etme özgürlüğüne sahip değilse.

Bir royalty veya lisans ücretinin miktarı ithal edilen eşyanın fiyatına bağlı olarak belirleniyor ise, aksi yönde bir kanıt bulunmadığı sürece, bu royalty veya lisans ücretinin ödenmesinin kıymeti belirlenecek eşya ile ilgili olduğu varsayılır.

Ancak, bir royalty veya lisans ücretinin miktarı ithal edilen eşyanın fiyatına bakılmaksızın belirleniyor ise, bu royalty veya lisans ücreti ödemesinin de kıymeti belirlenecek eşya ile ilgili olduğu kabul edilebilir.

7. BEYAN

Gümrük beyanı;

- a) Yazılı olarak,
- b) Sözlü olarak,
- c) Bilgisayar veri işleme tekniği yoluyla,
- d) Eşya sahibinin bu eşyayı bir gümrük rejimine tabi tutma isteğini ifade ettiği herhangi bir tasarruf yoluyla,

yapılabilir.

Beyanlar gümrük beyannamesi (Tek İdari Belge) ile yapılır. Orjinal fatura ve kıymet bildirim formu beyanla beraber konulmalıdır. Bununla birlikte, koşullar göze alınarak, aşağıda belirtilen bazı dokümanlar da istenebilir:

- ödeme şekli
- sigorta belgeleri
- navlun belgeleri
- dolaşım belgesi
- menşe
- belirli devlet kurumlarından özel izinler

Orjinal faturada bulunması gerekenler,

1. faturanın hazırlandığı zaman ve mekan
2. gönderinin ismi ve adresi
3. alıcının ismi ve adresi
4. ödeme şekli
5. teslim şekli ve miktarı (CIF, FOB...)
6. ürün cinsi ve miktarı

8. FİKRİ VE SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI

Fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması mevzuatına göre, marka, coğrafi işaret, endüstriyel tasarım hakları ile Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamına giren haklarla ilgili olarak, hak sahibinin yetkilerine tecavüz eder mahiyetteki eşyanın gümrük işlemleri; hak sahibinin veya temsilcisinin talebi üzerine veya söz konusu eşyanın sahte markalı ya da telif hakkına tabi taklit mal tarifine uydığına ilişkin açık deliller olması halinde, re'sen gümrük idareleri tarafından durdurulur. Durdurma kararı ithalatçıya veya hak sahibine veya temsilcisine bildirilir.

9. SERBEST DOLAŞIM (İTHALAT)

Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyanın serbest dolaşıma girişi; ticaret politikası önlemlerinin uygulanması, eşyanın ithali için öngörülen diğer işlemlerin tamamlanması ve kanunen ödenmesi gereken vergilerin tahsili ile mümkündür.

Türkiye Gümrük Bölgesine gelen eşyaya uygulanacak gümrük vergileri ve ithalat rejimi eşyanın sınıflandırıldığı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonuna göre değişmektedir. Özellikle eşyanın tercihli tarifeden yararlanma hususu da buna bağlı olduğundan Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonunun doğru belirlenmesi çok önemlidir.

Türkiye'ye ithal anında gümrük idaresi eşyanın yapısına bağlı olarak ek izinler arar. Bu izinler ana olarak aşağıdaki kurumlardan alınır:

- İçişleri Bakanlığı
- Savunma Bakanlığı
- Atom Enerjisi Kurumu
- Telekomünikasyon Kurumu
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Ulaştırma Bakanlığı
- Çevre Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığı
- Tarım Bakanlığı
- Türk Standartları Enstitüsü
- Dış Ticaret Müsteşarlığı

İthalat rejiminin 7'nci Maddesi uyarınca kullanılmış veya eski eşyanın ülkeye ithali izne tabidir. Dış Ticaret Müsteşarlığı her sene eski, kullanılmış veya yenileştirilmiş olarak 10 yaşına kadar (10 yaş dahil) ithal edilebilecek ürünlerin listesini yayınlamaktadır. Dış Ticaret Müsteşarlığınca belirlenen listede bulunmayan veya 10 yaşından büyük kullanılmış eşyanın ithali için Dış Ticaret Müsteşarlığının yazılı izni gerekmektedir. Bu türde bir izin sadece üretim makinalarına verilmektedir ve ticari faaliyetler için alınamamaktadır. Ancak 10 yaşından küçük listede bulunan eşyanın ithali için izne gerek duyulmamaktadır.

Türkiye ozon tabakasını koruyan ve kimyasal silahları yasaklayan sözleşmeler başta olmak üzere bir çok ithal/ihraç kontrolüne ilişkin uluslararası sözleşmeye taraftır. Bu nedenle bazı eşyalar için bu yönden de izin alınması gerekebilir.

Nesli tükenmekte olan hayvan ve bitki türlerinin de CITES belgesi kapsamında ithali gereklidir.

10.GÜMRÜK PLANLAMAARAÇLARI (EKONOMİK ETKİLİ GÜMRÜK REJİMLERİ)

4458 sayılı gümrük kanunu ile Avrupa Topluluğunda uzun süredir uygulanan ekonomik etkili gümrük rejimleri Türk mevzuatına da girdi. Bu gümrük rejimlerinden bazıları değişik isimler altında daha önce Türkiye’de de uygulanmaktaydı.

Ekonomik etkili gümrük rejimleri sürekli olarak ithalat ve ihracat yapan firmalar açısından maliyet düşürücü bir faktör olarak değerlendirilebilir.

10.1 Antrepo Rejimi

Gümrük Antreposu; gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın veya izin verildiği durumlarda ihraç eşyasının konulabildiği genel veya özel antrepolardır.

Gümrük antrepo rejimi;

- a) İthalat vergilerine ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmamış ve serbest dolaşıma girmemiş eşyanın,
- b) Gümrük antreposuna alınması halinde ihracata ilişkin önlemlerden yararlanabilecek ihraç eşyasının,

bir gümrük antreposuna konulmasına ilişkin hükümleri içeren ekonomik etkili bir gümrük rejimidir.

Gümrük antrepoları genel ve özel antrepo olabilirler:

Genel Antrepo: Herkesin eşyasını koyabildiği

Özel Antrepo: Sadece Antrepo işleticisine ait eşyaların konulabildiği

depolama yerleridir.

Eşyanın Gümrük Antreposunda kalmasıyla ilgili bir süre kısıtlaması mevcut değildir.

4458 sayılı Gümrük Kanunu ile gümrük antrepoları A,B,C,D,E ve F tipi olarak 6 sınıfa ayrılmıştır.

- a) A Tipi Antrepo; işleticisinin, stok kayıtlarını tuttuğu ve antrepoya konulan eşyada her hangi bir noksanlık olması halinde gümrük vergilerini ödemekten sorumlu olduğu genel antrepo tipidir.

- b) B Tipi Antrepo; antrepoya konulan eşyadan, kullanıcının sorumlu olduğu, antrepo beyannamesini kullanıcının verdiği genel antrepo tipidir. Antrepo işleticisinin sorumluluğu sınırlıdır. Antrepo işletici sadece antrepoyu kiralar. Antrepo stok kayıtları tutulmadığından, beyanname ve belgeler gümrük kontrolüne esas teşkil eder.
- c) C Tipi Antrepo; işleticisi ve kullanıcısı aynı kişi olan ve antrepoya alınan eşyadan bu kişinin sorumlu olduğu özel antrepo tipidir.
- d) D Tipi Antrepo; işleticisi ve kullanıcının aynı kişi olduğu özel antrepo tipidir.
- e) E Tipi Antrepo; işleticisi ve kullanıcısının aynı kişi olduğu, izin hak sahibinin depolama yerinin antrepo addedildiği veya depolama yeri olmazsa dahi eşyaya antrepo rejimi hükümlerinin uygulandığı özel antrepo tipidir.
- f) F Tipi Antrepo, gümrük idarelerince işletilen genel antrepo tipidir.

Antrepo rejimi uygulamalarında yapılan değişiklikler ile; antrepoların yapısal çözümlerde kullanılması mümkün hale gelmiştir.

10.2 Dahilde İşleme Rejimi

Dahilde İşleme Rejimi, Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan Dahilde İşleme Rejim Kararı, Tebliği ve Genelgelerle düzenlenmektedir.

Dahilde İşleme Rejiminin amacı Türk ihracatçısının dünya piyasalarından rekabetçi fiyatlarla hammadde bulabilmesi ve böylece ihracatın teşvik edilmesidir. Bu rejim kapsamında ithal edilen üretimde kullanılacak hammadde ve yarı mamul ihraç edilmek koşuluyla ithal vergilerinden muaf olarak serbest dolaşıma sokulabilir.

Gümrük İdaresi Dahilde İşleme Belgesi kapsamında yapılan işlemlerde gümrük vergileri ve KDV'yi teminata alarak işlem yapar. Dış Ticaret Müsteşarlığı belirli kriterleri sağlayan şirketler için teminat miktarını %10'a kadar indirebilir.

10.3 Gümrük Kontrolü Altında İşleme

Gümrük Kontrolü altında işleme Rejimi 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile mevzuata girmiştir. Bugüne kadar tebliği çıkmış olmasına rağmen bir uygulaması çok nadirdir.

Gümrük kontrolü altında işleme rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesinde, ithalat vergilerine veya ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, niteliğini veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulmaları ve bu işlemlerden elde edilen ürünlerin gümrük vergileri üzerinden serbest dolaşıma girmelerine ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir. Elde edilen bu tür ürünler, işlenmiş

ürün olarak adlandırılır. Bu rejim daha çok üretimde kullanılacak hammaddenin gümrük oranı, son üründen yüksek olduğu durumlarda avantaj sağlamaktadır.

Ancak sadece sınırlı sayıda eşya bu rejimden faydalanabilmektedir.

10.4 Geçici İthalat Rejimi

Geçici ithalat rejimi, serbest dolaşıma girmemiş eşyanın ithalat vergilerinden tamamen ya da kısmen muaf olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi tutulmaksızın, Türkiye Gümrük Bölgesi içinde kullanılması ve bu kullanım sırasındaki olağan yıpranma dışında, herhangi bir değişikliğe uğramaksızın yeniden ihracına olanak sağlayan hükümlerin uygulandığı rejimdir.

Geçici ithalat izni, eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine gümrük idarelerince verilir.

İthal eşyası ile ilgili ayniyet tespitinin mümkün olmadığı hallerde, geçici ithalat rejiminin kullanılmasına izin verilmez.

Eşyanın geçici ithalat rejimi altında kalma süresi azami yirmidört ay olarak belirlenir. Bununla birlikte, gümrük idareleri ilgili kişinin de kabul etmesiyle daha kısa süreler saptayabilir.

Kısmi muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi tutulan eşyadan her ay için alınacak ithalat vergileri, geçici ithalat rejimine ilişkin beyannamenin tescil tarihinde, söz konusu eşyanın serbest dolaşıma girmiş olması halinde alınacak vergiler tutarının %3'ü olarak tespit edilir.

Söz konusu vergiler eşyanın bu rejimden yararlandığı her ay için alınır ve bir aydan daha az süreler tam ay olarak değerlendirilir.

Gümrük idaresi geçici ithal anında alınmayan gümrük vergileri ve KDV'yi teminata bağlayarak işlem yapar.

Geçici ithalat izni eşyayı kullanan veya kullandıran kişinin talebi üzerine yetkili gümrük idarelerince verilir.

Geçici ithalat durumunda, 'Geçici İthalat İzin Formu' doldurulup aşağıdaki evraklarla birlikte sunulmalıdır;

1. proforma fatura ve çevirisi (2 örnek)
2. gerekli durumlarda ürünün tanımı
3. gönderen ve alıcı arasındaki anlaşma ve çevirisi

Aşağıda belirtilen eşyalar Geçici İthalat Rejimiyle getirilemez:

- Ülkeye girişine izin verilmeyen eşyalar
- Tüketilebilir ürünler.
- Ekonomiye zarar veren ürünler
- 10 yaşından büyük gereçler
- Su sporlarında kullanılan gereçler
- Ofis araçları
- Taşıtlar (özel durum dışındakiler hariç)
- Ev eşyaları
- Tekstil Ürünleri
- Deniz ve hava araçları

Yabancı leasing firmaları, bir Türk firması ile arasında finansal kiralama sözleşmesi olduğu durumlarda geçici ithalat rejiminden yararlanabilirler.

10.5 Hariçte İşleme Rejimi

Hariçte işleme rejimi, serbest dolaşımdaki eşyanın hariçte işleme faaliyetlerine tabi tutulmak üzere Türkiye Gümrük Bölgesinden geçici olarak ihracı ve bu faaliyetler sonucunda elde edilen ürünlerin ithal vergilerinden tam veya kısmi muafiyet suretiyle yeniden serbest dolaşıma girişine ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.

Hariçte işleme rejimi;

- a) İhracı, ödenmiş ithalat vergilerinin geri verilmesine veya teminata bağlanmış ithalat vergilerinin kaldırılmasına yol açan,
- b) İhracından önce, nihai kullanımları nedeniyle tam muafiyet suretiyle serbest dolaşıma giren ve bu muafiyetin tanınması için gerekli koşulları taşımaya devam eden,
- c) İhracı, ihracat vergi iadesini gerektiren veya ihracı nedeniyle tarım politikası çerçevesinde vergi iadesi dışında bir mali avantaj sağlanan,

Serbest dolaşımdaki eşyaya uygulanmaz.

Hariçte işleme izni, talep üzerine, işleme faaliyetini yaptıracak kişiye verilebilir.

Hariçte işleme izni;

- a) Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik kişilere,
- b) İşlem görmüş ürünlerin geçici ihracat eşyasının işlenmesi sonucu elde edildiğinin

tespiti mümkün olan hallerde,

c) Talep edilen izin; Türkiye'deki üreticilerin temel ekonomik çıkarlarına ciddi bir zarar verecek durumda olmadığı hallerde,
verilir.

11. İHRACAT

İhracat rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.

İhracat, ticaret politikası önlemleri ve gerektiği takdirde ihracat vergileri de dahil olmak üzere çıkış işlemlerine ilişkin hükümlerin uygulanmasıyla gerçekleştirilir.

İhraç eşyası, buna ilişkin gümrük beyannamesinin tescili sırasında bulunduğu durum ve niteliğini gümrük denetiminden çıktığı sırada da aynen muhafaza etmesi ve bu haliyle Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmesi koşuluyla fiilen ihraç edilmiş sayılır. Bu durumda, ihraç eşyası üzerindeki gümrük denetimi sona erer.

Türkiye'nin ihracat politikalarını ve uygulamalarını Dış Ticaret Müsteşarlığı (İhracat Genel Müdürlüğü) belirlemektedir.

İhracatçılara başta Eximbank Kredileri olmak üzere dahilde işleme rejimi kullanımı gibi kolaylıklar getirilmiştir.

Değişik ihracat türleri vardır. Bunlar:

- 1- Özellik Arz Etmeyen İhracat
- 2- Kayda Bağlı İhracat
- 3- Kredili İhracat
- 4- Konsinye İhracat
- 5- İthal Edilmiş malların İhracı
- 6- Serbest Bölgelere Yapılan İhracat
- 7- Bağlı Muamele Yoluyla Yapılacak İhracat
- 8- Transit Kiralama Yoluyla Yapılacak İthalat
- 9- Transit Ticaret
- 10- Bedelsiz İhracat

Kanun, yönetmelik ve uluslararası anlaşmalarca yasaklanan eşyalar dışında bütün eşyalar ihracat rejim yönetmeliğince ihraç edilebilir.

Ancak, Dünya Ticaret Örgütü kurallarınca kamu güvenliği, ahlakı, sağlığı; çevre temizliği; artistik, tarihsel ve arkeolojik değerlerin korunması amacıyla ihraç ürünlerine sınırlamalar getirilebilir.

Gümrük Kanununca ihracat, serbest dolaşımda bulunan eşyanın Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkarılması olarak tanımlanır. Bu sebepten serbest bölgelere yapılan ticaret ihracat olarak sayılır.

İhraç edilen ürün geçici depolama yerinde bir ay kalabilir. Bazı ürünlerin ihracı Türk markalarının itibarının korunması veya uluslararası anlaşmalara konu olabilir.

İhracatı artırıcı bazı teşvikler bulunmaktadır.

12.SERBEST BÖLGELER

Genel olarak serbest bölgeler; ülkenin siyasi sınırları içinde olmakla beraber gümrük bölgesi dışında sayılan, ülkede geçerli ticari, mali ve iktisadi alanlara ilişkin hukuki ve idari düzenlemelerin uygulanmadığı veya kısmen uygulandığı, sınai ve ticari faaliyetler için daha geniş teşviklerin tanındığı ve fiziki olarak ülkenin diğer kısımlarından ayrılan yerler olarak tanımlanabilir.

Serbest Bölgelerin Kurulması ve İşletilmesindeki Temel Amaçlar

- Türkiye’de ihracat için yatırım ve üretimi artırmak,
- Yabancı sermaye ve teknoloji girişini hızlandırmak,
- Ekonominin girdi ihtiyacını ucuz ve düzenli bir şekilde temin etmek,
- Dış finansman ve ticaret imkanlarından daha fazla yararlanmak.

Serbest Bölgelerin İşlevi

Serbest bölgeler;

- Ülkeye yabancı sermaye ve teknolojilerin getirilmesine imkan sağlayacak uygun zemin yaratılması,
- Sanayicinin ihtiyaç duyduğu bazı hammadde ve ara malların kolaylıkla, istenilen miktarda ve zaman kaybı olmadan temin edilebilmesi,
- Sağlanan teşvik ve avantajlarla düşük maliyetli mal üretimi ve ihracı,
- Türkiye dışından gelen malların transit olarak diğer ülkelere satılması,
- Yeni istihdam olanaklarının yaratılması,
- Türk ihraç ürünlerinin ihracatını kolaylaştırmak ve hızlandırmak bakımından bir basamak olması işlevlerini görmektedir.

Serbest bölgelerde faaliyet gösteren kuruluşlara tanınan vergisel avantajlar:

1. Üretici Firmalara Sağlanan Vergi Muafiyetleri
2. KDV Muafiyeti
3. Gümrük Vergisi Muafiyeti

Ülkemizde Bulunan Serbest Bölgeler

Halen ticari faaliyette bulunan serbest bölgeler ve faaliyete geçiş yılları:

- Mersin (1987)
- Antalya (1987)
- Ege (1990)
- İstanbul Atatürk Havalimanı (1990)
- Trabzon (1992)
- İstanbul Deri ve Endüstri (1995)
- Doğu Anadolu (1995)
- Mardin (1995)
- İMKB Uluslararası Menkul Kıymetler (1997)
- İzmir Menemen Deri (1998)
- Rize (1998)
- Samsun (1998)
- İstanbul Trakya (1998)
- Kayseri (1998)
- Avrupa (1999)
- Gaziantep (1999)
- Adana-Yumurtalık (1999)
- Denizli (2000)
- Bursa (2001)
- Kocaeli (2001)
- Tübitak-Marmara Araştırma Merkezi Teknoloji (2002)

III- Bakanlar Kurulu Kararı ile yer ve sınırları ilan edilen serbest bölgeler:

- İstanbul Kıyı Bankacılığı,
- Zonguldak-Filyos,
- İpekyolu Vadisi,

Özel Hesap (Serbest Bölge Payı)

Serbest Bölgelerin tesis, gelişim ve sürdürülmesi amacıyla, Serbest Bölgelerde faaliyette bulunan şirketlerin aşağıda belirtilen işlemleri üzerinden belli miktarlar, özel hesaba aktarılır.

Bölgelere Türkiye'den getirilen mallar ile yatırım ve tesis safhasında kullanılan mallar, bakım ve onarım maksadıyla bölgelere getirilen araç, gereç ve ekipmanlar hariç, yurtdışından bölgeye getirilen malların ve bölgeden Türkiye'ye çıkarılan malların CIF değerleri üzerinden peşin olmak üzere, binde 5 oranında olan ücretler özel hesaba yatırılır.

Serbest Bölgelerde Sağlanan Teşvikleri

- serbest bölge yatırımlarında, yabancı sermaye katılım oranında sınırlama bulunmamaktadır.
- Dünyadaki diğer serbest bölgelerin aksine, yurtiçi pazara dayanan satışlar serbesttir. Türk Serbest Bölgeleri ve Türkiye arasındaki ticaret Dış Ticaret Rejimine bağlıdır.
- Bölgede kullanılan para birimlerinin yabancı para birimlerine tahvili mümkün olup, işlemler Türkiye Merkez Bankası tarafından yapılmaktadır.
- Serbest Bölgelerin altyapısı dünya standartlarındadır.
- Müracaat ve operasyonlardaki bürokrasi en az duruma indirgenerek, bu prosedürler için sadece bir acente yetkilendirilmiştir.
- Türkiye'nin coğrafi konumu, Serbest Bölgelere önemli avantajlar kazandırmaktadır.
- Serbest Bölgeler, Türkiye'nin önemli limanlarından olan Akdeniz, Ege ve Karadeniz sahillerine komşu olup, uluslararası havaalanları ve otoyollardan faydalanma imkanı bulunmaktadır.
- Ürünün fiyatı, standardı veya kalitesine ilişkin hiçbir sınırlama yoktur.
- İlgili Serbest Bölgenin faaliyete geçmesinden itibaren 10 sene zarfında, grev ve lokavt uygulanmamaktadır. Bununla birlikte, toplu sözleşme bağlanımda herhangi bir uyuşmazlık Yüksek Tahkim Kurulunca çözümlenmektedir.

06.02.2004 tarihli 25365 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5084 sayılı kanun ile, serbest bölgeler konusunda özellikle vergisel avantajlar açısından değişiklik yapılmıştır.

“Serbest Bölgeler” Kitapçığımızdan, serbest bölgeler ile ilgili diğer konular da faydalanabilirsiniz.

PricewaterhouseCoopers Türkiye Ofisi ve Kontaklar

Süleyman Seba Cad. No: 48, BJK Plaza, B Blok K.9
34357 Akaretler, Beşiktaş-İstanbul
Telefon : (212) 326 60 60
Faks : (212) 326 60 50

Büyükdere Cad. No: 111, Kat 3-5
34394 Gayrettepe, İstanbul
Telefon : (212) 355 58 58
Faks : (212) 355 58 50

Paris Cad. No:12/4
06540 Kavaklıdere, Ankara
Telefon : (312) 410 45 45
Faks : (312) 410 45 50

Hürriyet Bulvarı No:4/1
Kat 6/605, Kavala Plaza
35210 Alsancak, İzmir
Telefon : (232) 497 70 70
Faks : (232) 497 70 50

Kontakt İsimler : Erdoğan Öcal, Vergi Ortağı
Tel : (212) 326 60 60 / 6404
Faks : (212) 326 64 05
E-mail : erdogan.ocal@tr.pwc.com

: Cenk Ulu, Müdür
Tel : (212) 326 60 60 / 6424
Faks : (212) 326 64 25
E-mail : cenk.ululu@tr.pwc.com

: Başar Görür, Müdür Yardımcısı
Tel : (212) 326 60 60 / 6416
Faks : (212) 326 64 17
E-mail : basar.gorur@tr.pwc.com

www.pwc.com/tr
www.vergiportali.com

Your worlds

Our people